

**RAPORT Z REALIZACJI PROJEKTU
„DIALOG SPOŁECZNY
NAD POLITYKĄ INTEGRACJI”
Z REKOMENDACJAMI DZIAŁAŃ
DLA SAMORZĄDU**

**Kseniya Homel
Patrycja Ziółkowska**

SPIS TREŚCI

03

Opis projektu i przebieg projektu

06

Metodologia

09

Burza mózgów

21

Praca z matrycą

22

Rekomendacje

Opis projektu i przebieg projektu

Celem projektu było wypracowanie rozwiązań z zakresu integracji na poziomie lokalnym m. st. Warszawy, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii przełamywania barier dla dobrego funkcjonowania osób z doświadczeniem migracji w Warszawie.

Nadrzędnym celem projektu był dialog społeczny nad polityką integracji i zaangażowanie mieszkańców Warszawy w opracowywanie rekomendacji dla instytucji publicznych. W „dialogu” brały udział osoby o zróżnicowanych doświadczeniach, w tym migranci, pracownicy instytucji publicznych i administracji oraz inni mieszkańcy Warszawy.

Projekt oparto o metodę design thinking i został zrealizowany w 4 etapach:

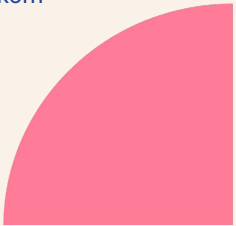
1. Empatia (2020 r.)

Ten etap miał na celu wysłuchanie perspektywy osób z doświadczeniem migracji. W tym celu przeprowadzono ankietę dotyczącą ich potrzeb związanych z życiem codziennym w Warszawie.

Zebrane informacje podzielono na pięć wymiarów integracji: socjalny, ekonomiczny, prawny, kulturowy i społeczny.

2. Definicja problemu (2020 r.)

Materiał z etapu “emпатii” został następnie przedstawiony i skonsultowany podczas warsztatów, w których wzięli udział mieszkańcy Warszawy. Ze względu na ograniczoną liczbę uczestników, skupiliśmy się na dwóch wybranych przez nich aspektach: **ekonomicznym i społecznym**. Najpierw przedstawiliśmy uczestnikom

wszystkie zebrane wypowiedzi, a następnie – po ustaleniu grup roboczych – poprosiliśmy o analizę potrzeb, które kryją się za tymi wypowiedziami.

3. Generowanie pomysłów podczas warsztatów z mieszkańcami Warszawy (2023 r.)

Na tym etapie zostało zorganizowanych sześć spotkań w wybranych dzielnicach m. st. Warszawa. W trakcie spotkań została przeprowadzona burza mózgów, w czasie której uczestnicy generowali jak najwięcej pomysłów odpowiadających na potrzeby wytypowane w poprzednich etapach projektu.

4. Prototypowanie i opracowanie rekomendacji (2023 r.)

Zaproponowane przez siebie rozwiązania uczestnicy poddali analizie przy użyciu matrycy **HOW-WOW-POW-NOW**, gdzie na jednej osi mamy skuteczność danego rozwiązania, a na drugiej czas i zasoby potrzebne do jego realizacji.

Na tej podstawie uczestnicy wybrali najbardziej, z ich perspektywy, potrzebne i efektywne działania. Następnie, w oparciu o nie, wspólnie opracowano rekomendacje dla instytucji publicznych.

Produktem końcowym projektu są sprototypowane rozwiązania w formie rekomendacji dla samorządu, stworzone na podstawie integracji rekomendacji z sześciu warsztatów z mieszkańcami.

Arthouse, materiały własne

Metodologia

Design thinking – krótki opis metody¹

Metoda design thinking (DT) służy do projektowania rozwiązań, biorąc za punkt wyjścia doświadczenie użytkownika.

Proces projektowania w ramach DT składa się z 6 etapów: empatii, definicji problemu, generowania pomysłów, prototypowania, testowania i wdrożenia.

Na każdym etapie pracuje się w grupach kilkuosobowych, na koniec, zbierając wyniki pracy wszystkich grup. Ostatnie dwa etapy metody design-thinking są zależne od instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie danych rozwiązań. Ich celem jest wprowadzenie wybranych pomysłów w życie. Najpierw testujemy rozwiązanie, wprowadzając ewentualne potrzebne poprawki, a następnie wdrażamy ostateczny projekt.

Realizacja warsztatów: Dialog społeczny nad polityką integracji

Etapy 3. i 4. projektu zostały przeprowadzone w 2023 roku i obejmowały 6 spotkań w wybranych dzielnicach m. st. Warszawa: na Pradze-Północ, Woli, Ochocie, Żoliborzu, Mokotowie i Targówku. Dla mieszkańców dostępny był także warsztat w dzielnicy Ursynów, który ostatecznie nie został zrealizowany z powodu braku uczestników. Warsztaty zorganizowano we współpracy z urzędami dzielnic, które wspierały nas poprzez udostępnienie przestrzeni i promocję wydarzenia.

¹ Natalia Gebert, Jan Górski, Raport z pilotażowej realizacji projektu „Dialog społeczny nad polityką integracji” z rekomendacjami działań dla samorządu, Warszawa 2020.

Łącznie we wszystkich spotkaniach wzięło udział 25 osób, w tym 15 kobiet i 10 mężczyzn. Była to grupa zróżnicowana pod względem wieku (od młodzieży do osób w wieku senioralnym). Uczestnicy spotkań mieli różnorodne zaplecze wiedzy i doświadczenia praktycznego.

Pozwoliło nam to na opracowanie rekomendacji uwzględniających różne perspektywy, w tym osób z doświadczeniem migracji z różnych krajów, a także pracy i działalności w instytucjach pożytku publicznego takich, jak instytucje naukowe, ośrodki kultury i biblioteki, młodzieżowe rady dzielnicy, organizacje pozarządowe i administracja centralna.

Większość uczestników warsztatów miała doświadczenie zaangażowania we wsparcie osób, które przyjechały do Polski z Ukrainy po wybuchu pełnoskalowej wojny, co istotnie wpływało na ich perspektywę i opracowanie rekomendacji.

Mokotów, materiały własne

Przebieg spotkań w etapach 3. i 4.:

- I. Zapoznanie uczestników z **przebiegiem i celami** projektu.
- II. Dyskusja nad tym, czym dla uczestników warsztatu jest **integracja** i jakie są ich doświadczenia i obserwacje w tym zakresie oraz jakie **potrzeby i wyzwania** związane z tą kwestią identyfikują.
- III. Zaprezentowanie i omówienie **pięciu wymiarów integracji** (socjalny, ekonomiczny, prawny, kulturowy i społeczny) i zapoznanie się z listą potrzeb opracowanych na podstawie wcześniejszych etapów projektu.
- IV. **Burza mózgów** połączona z dyskusją dotyczącą tego „**co i jak możemy zrobić, żeby odpowiedzieć na potrzeby zdefiniowane we wcześniejszej dyskusji?**” - z punktu widzenia instytucjonalnego oraz zaangażowania mieszkańców Warszawy.
- V. Integracja rozwiązań zaproponowanych w burzy mózgów, **wyłonienie obszarów** potencjalnych działań i ich umieszczenie na matrycy **HOW-WOW-POW-NOW**.
- VI. **Wybór rozwiązań**, które były według uczestników najważniejsze i najbardziej odpowiadały potrzebom.
- VII. **Opracowanie listy rekomendacji** dla instytucji publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem instytucji samorządowych.

Uwagi metodologiczne

Mapy potrzeb migrantów opracowane na podstawie poprzednich etapów projektu (1-2) zostały stworzone w 2020 roku. Pomiędzy 1. i 2. a 3. i 4. etapem projektu istotnie zmienił się kontekst migracyjny Polski. W tym czasie Polacy zyskali doświadczenia związane ze zwiększonym upolitycznieniem migracji w 2021 r. dotyczącym sytuacji na granicy polsko-białoruskiej oraz wybuchem pełnoskalowej wojny w Ukrainie, wzrostem imigracji oraz niespotykanym wcześniej zaangażowaniem dużej części społeczeństwa w Polsce. Dlatego opracowane wcześniej potrzeby posłużyły jako punkt wyjścia do dyskusji. Dla stworzenia rekomendacji, równie istotne okazało się włączenie indywidualnych i instytucjonalnych doświadczeń uczestników warsztatów.

Burza mózgów (3 etap)

Na etapie burzy mózgów uczestnicy warsztatów zostali poproszeni o wygenerowanie jak największej liczby pomysłów w odpowiedzi na pytanie:

Co i jak możemy zrobić, żeby odpowiedzieć na wyzwania i potrzeby zdefiniowane we wcześniejszej dyskusji?

Propozycje uczestników były na bieżąco wspólnie omawiane i zbierane na flipchartach (zdjęcia flipchartów dostępne w załączniku).

Opracowując niniejszy raport, przedstawione w tej części warsztatów propozycje zorganizowałyśmy wokół siedmiu obszarów tematycznych, w których uczestnicy dostrzegli możliwości ich działania.

Poliglotka, Wola, materiały własne

DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUCJI PUBLICZNYCH

1. Organizacja (współ)pracy instytucji pożytku publicznego

- a. Wyjście urzędów i urzędników poza budynki urzędów, do przestrzeni dzielnicy; zwiększenie orientacji urzędników w zasobach, którymi dysponuje miasto (np. w formie wizytowania placówek kultury, które podlegają pod Urząd Miasta lub Dzielnicy);
- b. Wzmacnianie pamięci instytucjonalnej, poprzez stworzenie bazy wiedzy urzędów wynikającej z praktyki obsługi klientów na poziomie pracy urzędów oraz doświadczeń klientów (np. odnotowanie powtarzających się błędów w dokumentach wypełnianych przez klientów i na tej podstawie, weryfikacja procedur);
- c. Współpraca i wymiana wiedzy między urzędami i organizacjami pozarządowymi w sprawie zwiększenia dostępności usług dla migrantów (np. organizacja wspólnych szkoleń, stworzenie komórki kontaktowej i dzielnicowej sieci lokalnej);
- d. Szkolenia międzykulturowe i antydyskryminacyjne w instytucjach miejskich (np. w urzędach, placówkach edukacyjnych i medycznych).

2. Zwiększenie dostępności językowej instytucji publicznych

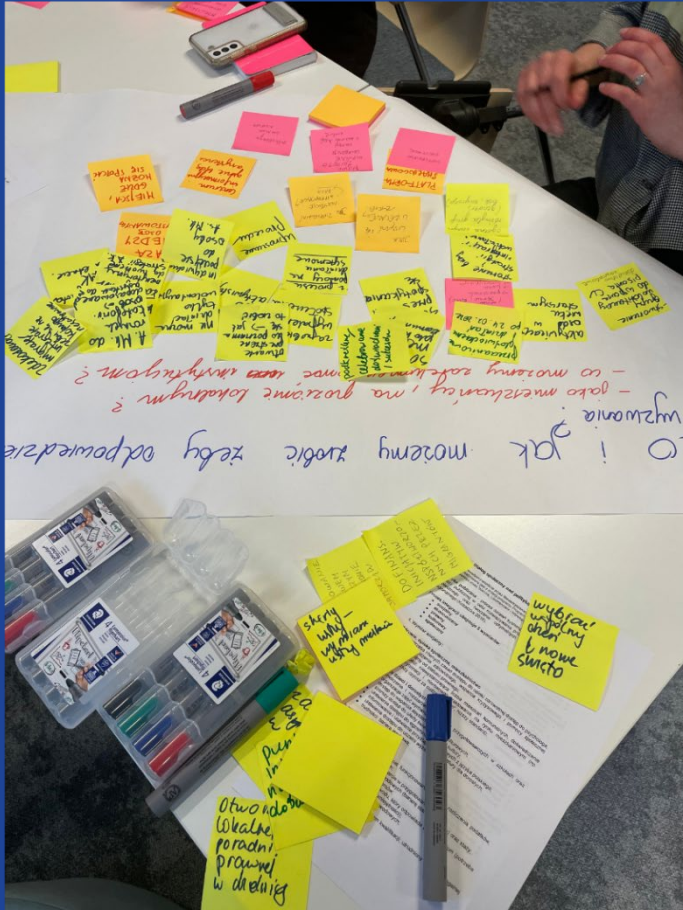
- a. Uproszczenie języka urzędowego;
- b. Stworzenie bazy tłumaczy (profesjonalnych i nieprofesjonalnych) i grupy online dla osób, które mogą wesprzeć urzędników i osoby niepolskojęzyczne w tłumaczeniach podczas wizyt w urzędach i innych instytucjach publicznych; zaangażowanie mieszkańców o różnych kompetencjach w pomoc w tłumaczeniach (ze szczególnym uwzględnieniem zaangażowania migrantów, seniorów, młodzieży);

- c. Wprowadzenie opcji tłumaczenia online (np. przy użyciu planszetu lub aplikacji);
- d. Stworzenie wzorów wniosków w wielu językach;
- e. Organizacja wielojęzycznych spotkań informacyjnych w instytucjach publicznych (takich jak ZUS, Urząd Pracy, domy kultury).

3. Zwiększenie widoczności instytucji publicznych i możliwości, jakie stwarzają

- a. Wykorzystanie social mediów jako narzędzia komunikacji urzędów i innych instytucji i mieszkańców;
- b. Dywersyfikacja kanałów promocji i informacji;
- c. Upowszechnienie informacji o prawach, możliwościach i zasobach dzielnicy dla jej mieszkańców;
- d. Szersza promocja możliwości działania lub korzystania z przestrzeni publicznej wśród osób z doświadczeniem migracji;
- e. Bardziej regularne aktualizowanie i uspołnianie informacji między instytucjami i na stronach urzędów, dostępnych w wielu językach.

Przestrzeń do dyskusji o wymiarze społeczno-kulturowym między migrantami i społeczeństwem przyjmującym.

Poliglotka, Wola, materiały własne

4. Asystentura międzykulturowa

- a. Stworzenie bazy asystentów międzykulturowych dostępnych dla instytucji publicznych (np. przy urzędzie miasta);
- b. Stworzenie stanowiska asystenta kulturowego w urzędach i instytucjach publicznych (np. szkołach);
- c. Stworzenie punktu dzielnicowego lub miejskiego, w którym będą pracować asystenci międzykulturowi.

ORGANIZACJA ŻYCIA W POLSCE

1. Orientacja w życiu codziennym w Warszawie

- a. Zachęcanie mieszkańców Warszawy do nawiązywania kontaktów z migrantami i dzielenia się swoją wiedzą i orientacją w codziennym życiu w Polsce i Warszawie (np. dot. rozliczania PIT, obchodzonych świąt itp.).

2. Mieszkalnictwo

- a. Stworzenie bazy mieszkań w dzielnicy, do której będą mogły się zgłosić osoby, chcące wynająć swoje mieszkanie migrantom (np. na podstawie bazy funkcjonującej po 24.02.2022), w celu ograniczenia doświadczenia dyskryminacji na rynku mieszkaniowym;
- b. Wynajem pustostanów, które należą do dzielnicy – w zamian za dostosowanie we własnym zakresie lokalu do warunków mieszkaniowych (przy tym niezbędne jest opracowanie zasad i wzorów umów dotyczących takich form wynajmu);
- c. Włączenie państwa i samorządu do kontroli cen mieszkań w dzielnicy, w celu zapobiegania nadużyciom i dyskryminacji.

3. Rynek pracy

- a. Aktywizacja zawodowa osób poprzez zaangażowanie w instytucjach dzielnicy (np. zatrudnianie migrantów jako

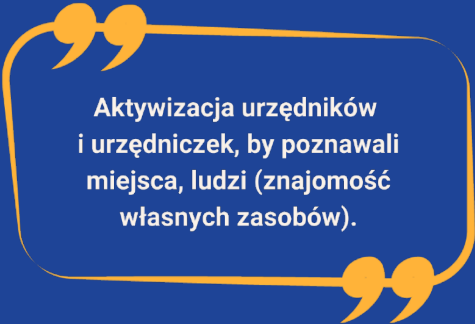
- tłumaczy, asystentów i doradców międzykulturowych, koordynatorów projektów itp.);
- b. Stypendia i rozwój wolontariatu dla imigrantów ułatwiające zdobycie doświadczenia zawodowego;
 - c. Tworzenie przestrzeni komputerowych do pracy zdalnej, zapewnienie klawiatur w różnych językach;
 - d. Organizacja spotkań na temat rynku pracy i praw pracowniczych z zapewnieniem opieki nad dziećmi w trakcie takich spotkań;
 - e. Stworzenie grupy wolontariuszy do wsparcia przy pisaniu CV i doradztwa zawodowego;
 - f. Poprawa dostępności kształcenia uzupełniającego, w celu wykorzystania umiejętności i potencjału migrantów.

4. Edukacja

- a. Zapewnienie obecności asystentów międzykulturowych w szkołach;
- b. Nauka języka polskiego i orientacji kulturowej dostępna w szkołach.

5. Wymiar prawny

- a. Nieodpłatna pomoc prawna dla migrantów i tworzenie lokalnych porad prawnych w dzielnicach.

Aktywizacja urzędników i urzędniczek, by poznawali miejsca, ludzi (znajomość własnych zasobów).

UCZESTNICTWO W KULTURZE, WYMIANA SPOŁECZNA I INTERAKCJE

1. **Wzmocnienie uczestnictwa w kulturze poprzez organizację dostępnych i inkluzywnych wydarzeń**
 - a. Organizacja wydarzeń kulturowo-integracyjnych (np. warsztatów i pikników wielokulturowych, kulinarnych i dot. różnych kultur);
 - b. Organizowanie wydarzeń inkluzywnych dla różnorodnych mieszkańców;
 - c. Organizacja wydarzeń dostępnych w językach, którymi posługują się mieszkańcy Warszawy przy równoczesnym zwiększeniu różnorodności języków zwykle używanych przy organizacji takich wydarzeń (np. spektakle kinowe i teatralne z napisami w różnych językach);
 - d. Organizacja wydarzeń z uwagą na potrzeby różnych mieszkańców Warszawy, w celu zapobiegania wykluczeniu (np. dostosowanie terminu do godzin pracy, zapewnienie atrakcji dla dzieci czy zwiększenie oferty wydarzeń w czasie długich weekendów, które często są trudne do zagospodarowania dla osób nowoprzybyłych);
 - e. Zwiększenie dostępności oferty zajęć muzycznych, tańca, gimnastyki i podjęcie starań z dotarciem z tą ofertą do migrantów;
 - f. Wykorzystanie historii i doświadczeniach Warszawy w budowaniu dialogu, wykorzystywanie symboli historycznych w budowaniu inkluzywnej komunikacji.

Organizacja spotkań o tematyce danego państwa - historia, turystyka, gastronomia.

2. Wymiana społeczna

- a. Organizacja lokalnych spotkań na temat wspólnych potrzeb;
- b. Wsparcie wymiany między mieszkańcami, poprzez stworzenie platformy sharingowej i promowanie wymian garażowych;
- c. Wspieranie grywalizacji sąsiedzkiej;
- d. Organizowanie tandemów językowych przez Miejsca Aktywności Lokalnej i Centra Aktywności Lokalnej; tworzenie przestrzeni do gier planszowych;
- e. Organizacja wspólnych wydarzeń i różnych świąt wielu kultur, stworzenie nowego wspólnego święta (np. związanego z celebrowaniem doświadczeń i sukcesów, nastawionego na wzmocnienie i budowanie więzi);
- f. Współpraca instytucji pożytku publicznego z partnerami prywatnymi (np. restauracjami) we (współ)organizacji wydarzeń.

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA MIGRANTÓW

1. Stworzenie rady migrantów przy Urzędzie Miasta, a także samorządu migrantów i funkcji rzecznika spraw migrantów;
2. Zatrudnianie migrantów w instytucjach działających w obszarze migracji i integracji;
3. Promowanie zaangażowania migrantów w działalność w różnych instytucjach (np. włączenie pracowników z doświadczeniem migracji w działalność związków zawodowych);
4. Ułatwienie partycypacji obywatelskiej migrantów i zachęcanie ich do udziału w konsultacjach społecznych; pokazanie, że dla miasta imigranci też są mieszkańcami, których głos i wizja może się liczyć;
5. Zapewnienie prawa głosu migrantów w wyborach lokalnych.

WSPARCIE ODDOLNYCH INICJATYW SPOŁECZNYCH

1. Tworzenie przestrzeni spotkań;
2. Zwiększenie możliwości dofinansowywania projektów obywatelskich realizowanych przez mieszkańców, przy jednoczesnym podkreślaniu, że mogą z niej korzystać również migranci;
3. Finansowanie oddolnych inicjatyw nauki języka;
4. Wspieranie osób aktywistycznych, zapobieganie wypaleniu społeczeństwa;
5. Udostępnienie magazynów dla zbiorów rzeczowych dla osób potrzebujących;
6. Wsparcie aktywizacji społecznej seniorów i młodzieży, np. wzmacnianie współpracy międzyszkolnej i wymiany wiedzy między uczniami o różnych zainteresowaniach (np. uczniowie techników o profilu ekonomicznym mogą poprowadzić warsztaty dla innych szkół; takie spotkania zakładałyby zaangażowanie młodzieży, wymianę wiedzy i mogłoby się odbywać w przestrzeniach instytucji, którymi dysponuje dzielnica).

Szukanie punktów wspólnych przy tworzeniu programów edukacyjnych i kulturowych.

Poliglotta, Wola, materiały własne

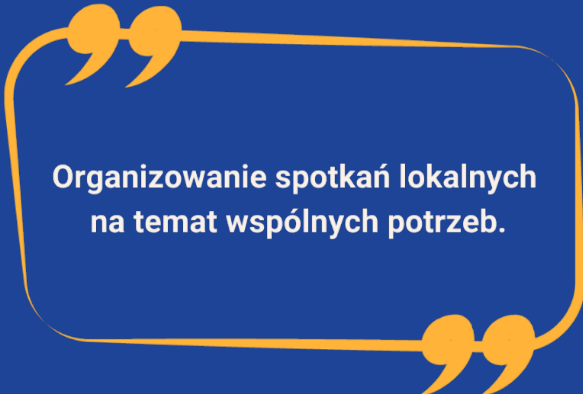
POSTAWY I PRZECIWDZIAŁANIE DYSKRYMINACJI

1. Zapobieganie negatywnym podziałom społecznym poprzez promowanie i wspieranie solidarności;
2. Edukacja antydyskryminacyjna nastawiona na zwalczanie stereotypów i szkolenie kolejnych edukatorów;
3. Kampanie edukacyjno-informacyjne, promowanie pozytywnego wizerunku migrantów, budowanie wizerunku migrantów jako osób różnorodnych i przeciwdziałanie generalizacji, zwalczanie mowy nienawiści i przejawów dyskryminacji z poziomów instytucji;
4. Tworzenie lub wsparcie instytucji monitorującej dyskryminację, której działania miałyby na celu zapobieganie "antynastrojom".

POLITYKA MIEJSKA

1. Odejście od "trybu pomocowego" na rzecz działań bardziej systemowych;
2. Zapobieganie marginalizacji i różnych form wykluczenia migrantów;
3. Zwiększenie inkluzywności w przestrzeni miejskiej (np. poprzez rewitalizację skwerów i podwórek, zwiększenie liczby ławek);
4. Tworzenie wielojęzycznych informatorów o Warszawie (np. w formie aplikacji);
5. Dostrzeżenie potencjału młodzieży i seniorów - zarówno z doświadczeniem migracji, jak i bez takiego doświadczenia - w budowaniu pomostów i wzmacnianiu solidarności społecznej;
6. Wspieranie i rozwój wolontariatu;
7. Zintegrowanie i ściślejsza współpraca różnych instytucji miejskich, pozarządowych, centralnych i międzynarodowych; wzmacnianie współpracy między miastami;
8. Stworzenie bazy dobrych praktyk i rozwiązań dla instytucji publicznych, dot. tego, jak zwiększać dostępność usług i wspierać osoby z doświadczeniem migracji;

9. Stworzenie bazy wiedzy i strategii integracji opartych na analizie doświadczeń i działań po 24.02.2022 r.;
10. Działanie miejskiego punktu koordynacyjno-integracyjnego;
11. "Odczarowanie" pomocy psychologicznej, zwiększenie jej dostępności i praca nad zmianą jej wizerunku – ze szczególnym uwzględnieniem promocji dobrego wizerunku korzystania z pomocy psychologicznej wśród migrantów.

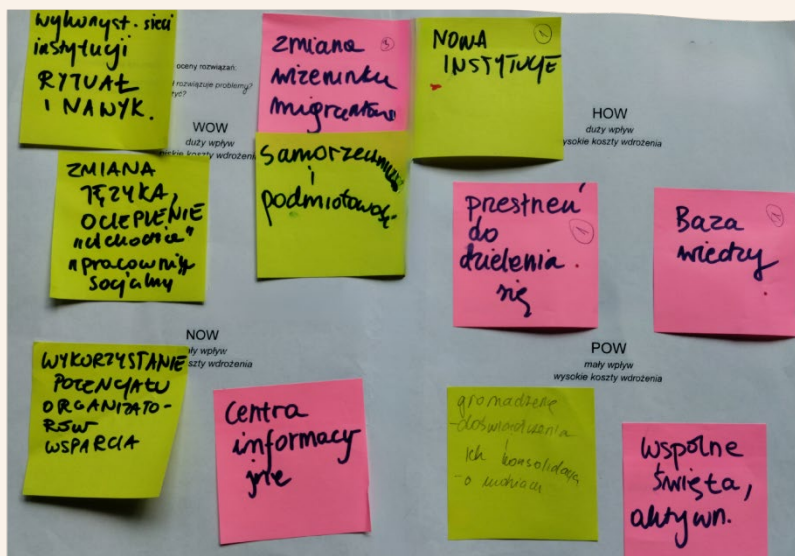
**Organizowanie spotkań lokalnych
na temat wspólnych potrzeb.**

PRACA Z MATRYCĄ (4 etap)

W następnym etapie spotkania uczestnicy zostali zaznajomieni z matrycą **HOW-WOW-POW-NOW** i poproszeni o umieszczenie na niej wybranych przez siebie rozwiązań, z uwzględnieniem ich istotności i łatwość implementacji - odpowiadając na pytania:

**W jakim stopniu nasz pomysł rozwiązuje problem?
Jak łatwo nasz pomysł wdrożyć?**

Ta klasyfikacja posłużyła jako punkt wyjścia do zaproponowania przez uczestników konkretnych rekomendacji.

Uzupełniona matryca, materiały własne

Ciekawą uwagą uczestników był podział między rozwiązaniami, które są ważne dla wdrażania pod względem ich skuteczności. Zdjęcia wypełnionych matryc oraz rekomendacji z poszczególnych warsztatów umieszczono w załączniku.

Rekomendacje

Rekomendacje dla m. st. Warszawy wypracowane w ramach projektu (opracowane na podstawie zintegrowanych materiałów z warsztatów).

Integracja to nie jedno- czy dwustronny, ale **wielostronny** proces, który obejmuje **współuczestnictwo** i **współoddziaływanie** różnych osób, instytucji, a także przestrzeni czy dyskursów. Dlatego kształtowanie polityki integracji powinno przebiegać na zasadach **współpracy**, **inkluzywności** i z **uwzględnieniem zasobów materialnych**, ludzkich, społecznych i przestrzennych, którymi dysponuje miasto.

Działania takie, jak opisywane konsultacje i warsztaty stanowią ważny element włączenia mieszkańców w kształtowanie polityki integracji. Poniżej przedstawiamy rekomendacje opracowane na podstawie propozycji Warszawiaków i Warszawianek.

1. Współpraca na rzecz integracji i stworzenie bazy wiedzy

Dla integracji ważne jest współdziałanie i otwartość na wymianę wiedzy i doświadczeń między różnymi instytucjami pożytku publicznego i mieszkańcami. Pogłębienie współpracy mogłoby uwzględniać:

(1) współtworzenie punktu informacyjno-kontaktowego oraz współdzielonej bazy wiedzy i dobrych praktyk dot. realizowanych działań oraz informacji z zakresu integracji;

(2) wspólne opracowywanie rekomendacji dla instytucji publicznych w zakresie integracji, obejmujące między innymi dzielenie się pomysłami i doświadczeniami;

(3) stworzenie wspólnej bazy tłumaczy społecznych, którzy mogliby wspierać pracę tych instytucji i ich starania w stworzeniu bardziej inkluzywnej oferty.

2. Bardziej inkluzywna przestrzeń miejska

Integracja wymaga sprzyjającej do tego przestrzeni i okoliczności.

W tym celu istotne jest zapewnienie przez Miasto inkluzywnej przestrzeni służącej spotkaniom, w której mieszkańcy chcieliby przebywać i działać. Mogą to być kawiarnie społeczne, domy kultury, biblioteki, miejsca aktywności lokalnej, ale także przyjaźnie zorganizowana przestrzeń miejska (np. parki czy ławki).

Przy tym ważna jest nie tylko organizacja i udostępnienie takich przestrzeni, ale także ich promocja, ze szczególną troską o trafienie do różnorodnych mieszkańców Warszawy. Istotne jest tutaj porządkowanie wiedzy i wzmocnianie świadomości o zasobach, jakimi dysponują poszczególne instytucje miejskie: nie tylko wśród beneficjentów ich działań, ale także wśród pracowników urzędów. Używając słów uczestników naszych warsztatów można to sprowadzić do postulatu **“wyjścia urzędników z urzędu i poznania zasobów swojej dzielnicy”**.

3. Koordynacja, wykorzystanie zasobów i zaangażowanie mieszkańców

Współpraca w zakresie zaadresowania różnorodnych potrzeb mieszkańców w ramach organizacji życia codziennego polega

na efektywnym wykorzystaniu zasobów i wymianie doświadczeń. Miasto i jego mieszkańcy dysponują ogromną pulą zasobów, których zidentyfikowanie i wykorzystanie pozwoliłoby odpowiedzieć na różnorodne potrzeby mieszkańców i wyzwania integracji.

Przykład może tu stanowić efektywne wykorzystanie wiedzy i doświadczeń zdobytych po 24.02.2022 r., których potencjał aktywistyczny i organizacyjny nie został optymalnie spożytkowany oraz w większości przypadków nie został przekształcony w działania systemowe.

Sytuacja, która miała swój początek w lutym 2022 r. uwidoczniła ogromny potencjał społeczny zaangażowania Warszawiaków. Zauważenie i wykorzystanie tego potencjału powinno stanowić jeden z głównych celów polityk integracji. **Dlatego kluczowe jest zebranie i przeanalizowanie tej wiedzy we współpracy z organizacjami społecznymi i instytucjami badawczymi.**

Równie ważne wydaje się **wzmacnianie i wspieranie osób już działających**, w tym seniorów, młodzieży i osób z doświadczeniem migracji.

W niektórych obszarach polityki miasta warto zastosować rozwiązania celowe. Jedno z kluczowych wyzwań integracji stanowi niestabilna sytuacja mieszkaniowa migrantów, związana z niedostępnością mieszkań socjalnych, wysokimi kosztami wynajmu oraz doświadczeniem dyskryminacji ze strony osób wynajmujących.

W tej sytuacji korzystne mogłoby być stworzenie **bazy mieszkań przyjaznych migrantom**, koordynowanej przez urząd miasta lub dzielnicy (np. na podstawie bazy powstałej w lutym 2022 r.), a także możliwość **udostępnienia pustostanów**, którymi dysponuje miasto, np. w zamian za remont.

4. Integracja jako uczestniczenie i samorzecznictwo

Ważnym dla uczestnictwa migrantów w społeczności lokalnej jest nie tylko wzmacnianie ich zaangażowania w działania oddolne i wolontariat, czy zwiększenie i propagowanie możliwości finansowania projektów oddolnych, ale także uwzględnienie ich perspektywy i aktywny udział w procesach decyzyjnych i bieżącej pracy instytucji publicznych.

Propozycją, która pojawiała się na warsztatach było tworzenie **rad migrantów** w instytucjach miejskich, funkcji **rzecznika migrantów** lub innych stanowisk doradczo-ekspertkich, a także zapewnienie migrantom **prawa do głosu w wyborach lokalnych**. Przy tym, promując włączenie obywatelskie wśród migrantów, ważne jest zapewnianie i uświadamianie, że takie uczestnictwo jest dostępne nie tylko dla obywateli.

5. Wzmacnianie "przyjazności społecznej", przeciwdziałanie "antynastrojom" i integracja mieszkańców

W rozmowach nad inkluzją społeczną uczestnicy dzielili się obserwacjami i obawami związanymi z pojawianiem się nastrojów antyimigranckich i antyuchodźczych, szczególnie na tle polityzacji migracji.

Aby **przeciwdziałać "antynastrojom"** i sprzyjać integracji mieszkańców Warszawy, istotne jest podejmowanie bardziej systemowych działań we współpracy z instytucjami monitorującymi dyskryminację, a także promowanie wizerunku migrantów jako aktywnych i różnorodnych uczestników społeczności (np. poprzez kampanie społeczne i współpracę z mediami lokalnymi).

Drugim obszarem wzmacniania spójności społecznej są działania skierowane na promowanie **"przyjazności społecznej"** (termin zaproponowany podczas jednego z warsztatów). Może to być np. (współ)organizacja społeczno-integracyjnych wydarzeń, opartych na wspólnej celebracji różnych kultur. Zadaniem instytucji publicznych

w tym zakresie byłoby nie tylko udostępnienie przestrzeni, ale także dotarcie z informacją o możliwościach korzystania z nich do różnorodnych grup mieszkańców oraz wsparcie finansowe tego typu inicjatyw.

Inną zaproponowaną przez uczestników formą **oddolnej wymiany społecznej** są tandemy językowe oraz wprowadzenie koncepcji sharingu usług. Działania te mogłyby się przyczynić do stworzenia harmonijnej i zintegrowanej społeczności, w której każdy mieszkaniec będzie czuł się pełnoprawnym uczestnikiem miasta.

6. Adresowanie potrzeb i asystentura międzykulturowa

Dla integracji ważna jest możliwość równego korzystania z usług oraz innych ofert instytucji pożytku publicznego. Dla zapewnienia równego dostępu istotne jest dostrzeżenie różnych potrzeb oraz uwarunkowań związanych z korzystaniem i kontaktem z instytucjami publicznymi. Odwołując się do swoich doświadczeń (migracji, wolontariatu, pracy w administracji), uczestnicy spotkań podkreślali znaczenie uwzględnienia różnorodności migrantów i ich potrzeb przy projektowaniu i wdrażaniu polityki integracji.

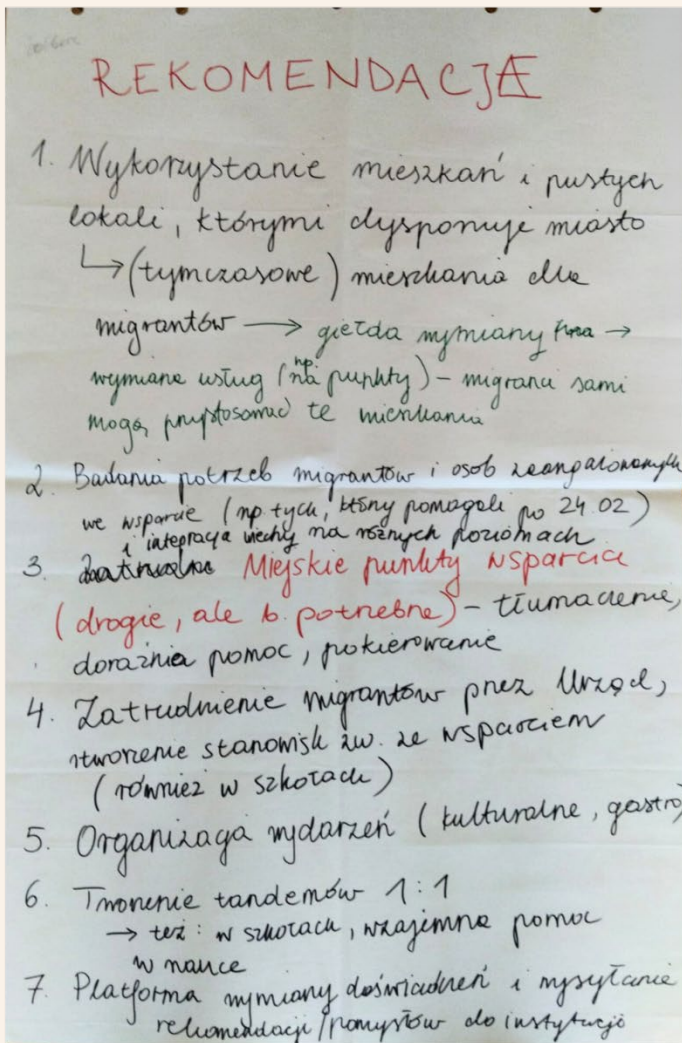
Dlatego istotne jest **przeprowadzenie badań** i zrozumienie tych unikalnych różnorodnych potrzeb (np. poprzez współpracę z instytucjami badawczymi oraz zatrudnienie migrantów w instytucjach miejskich).

Dla lepszego adresowania potrzeb migrantów ważne jest także zatrudnienie w instytucjach publicznych (zwłaszcza w szkołach i urzędach) **asystentów międzykulturowych**. Korzystne mogłoby być także utworzenie bazy takich asystentów. Ich obecność mogłaby być ważnym źródłem inspiracji dla działań integracyjnych. Dostęp migrantów do niezbędnych informacji i wsparcia mógłby zostać polepszony poprzez stworzenie **“gorącej linii”** i **punktu informacyjno-integracyjnego**, a także szersze wykorzystanie przez urzędy mediów społecznościowych.

Załączniki:

Rekomendacje, plakat, materiały własne

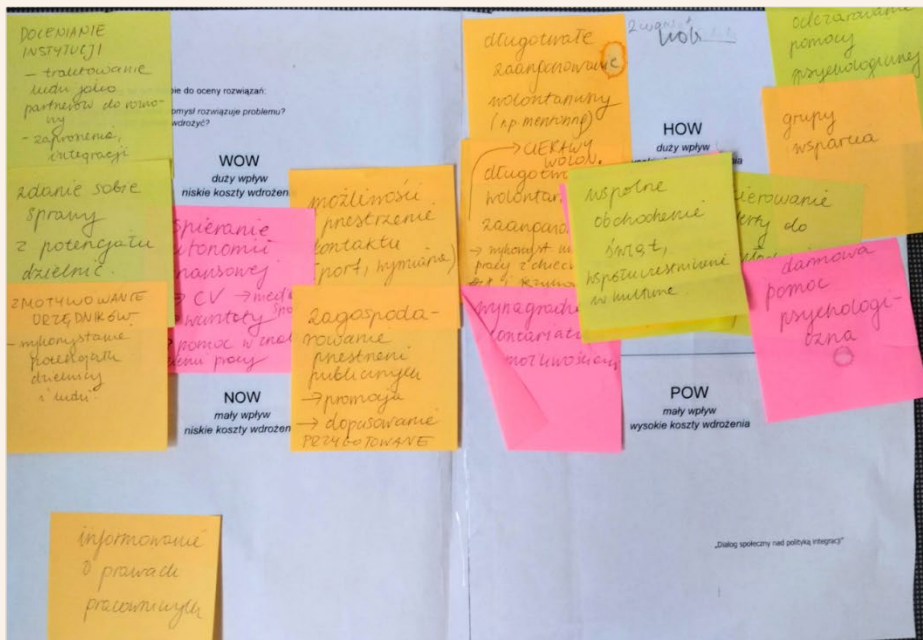
Rekomendacje, plakat, materiały własne

REKOMENDACJE

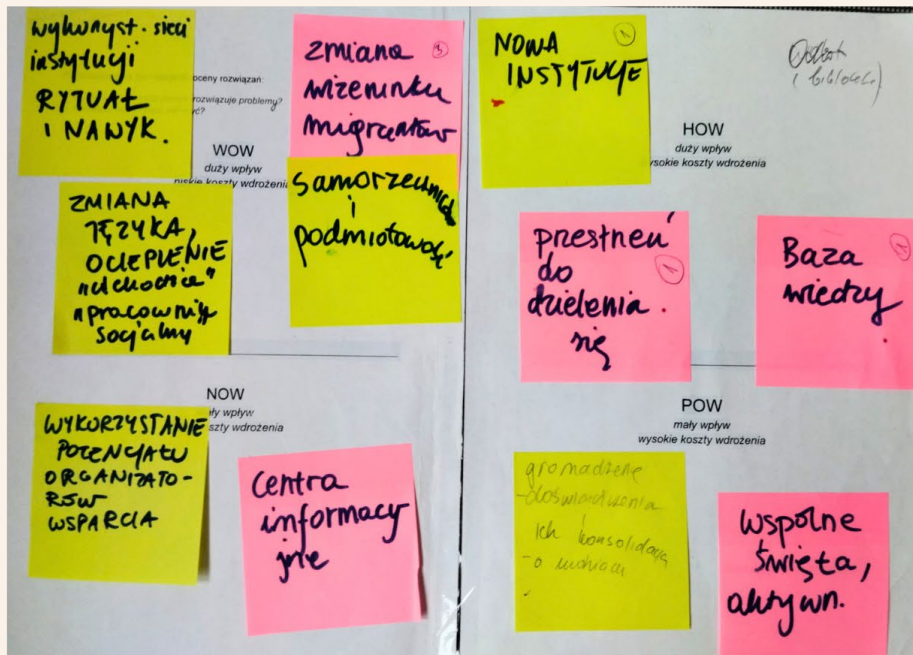
- ① Stworzenie nowej instytucji, która zapewni przestrzeń do spotkań, bazę wiedzy (dot. kwestii zw. z integracją), w której będą dostępni eksperci (w tym samorządowi) - zarówno zatrudnieni, jak i wolontariusze, asystenci integracji
 - + przestrzeń do dzielenia
 - + BAZA WIEDZY - n.t. instytucji, potrzeb, ekspertów, migrantów, integracji
 - + OFFLINE I ONLINE
- ② ASYSTENT INTEGRACJI JAKO ZAWÓD, JEJ PROMOCJA I ZATRUDNIANIE W INSTYT.
 - ↳ KIERUNEK KSZTAŁCENIA
- ③ ZMIANA WZERUNKU MIGRANTA W OCZACH POLAKÓW, BUDOWANIE OMIĘDZIAN W RAMACH EDUKACJI SZKOLNEJ I DZIAŁAŃ PIJAROWYCH (NP. POPRZEC ORGANIZACJĘ WYDARZEŃ)
- ④ WSPARCIE KOMUNIKACYJNE, INTEGRACJA INSTYTUCYJ
- ⑤ RZECZNIK INTEGRACJI / INKLUZYWNOŚCI (vel. minister)

Rekomendacje, plakat, materiały własne

Matryca, plakat, materiały własne

Matryca, plakat, materiały własne

Kseniya Homel - absolwentka studiów magisterskich Instytutu Stosunków Międzynarodowych i Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego. Obecnie jest doktorantką w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz współpracowniczką Ośrodka Badań nad Migracjami UW. Zainteresowania badawcze obejmują zagadnienia aktywności społecznej migrantek i migrantów, funkcjonowanie sieci wsparcia, samoorganizacja w obszarach gdzie brakuje systemowych rozwiązań od strony państwa i społeczeństwa większościowego.

Patrycja Ziółkowska - doktorantka socjologii na Uniwersytecie Warszawskim, psycholożka społeczna, trenerka antydyskryminacyjna, edukatorka, wolontariuszka kilku fundacji wspierających osoby z doświadczeniem uchodźczym. Opracowywała i prowadziła liczne warsztaty o tematyce migracyjnej i równościowej we współpracy z Centrum Wielokulturowym w Warszawie, Towarzystwem Edukacji Antydyskryminacyjnej i Centrum Edukacji Obywatelskiej. W swoich badaniach porusza przede wszystkim kwestie partycypacji społecznej osób z doświadczeniem uchodźczym.

KONTAKT

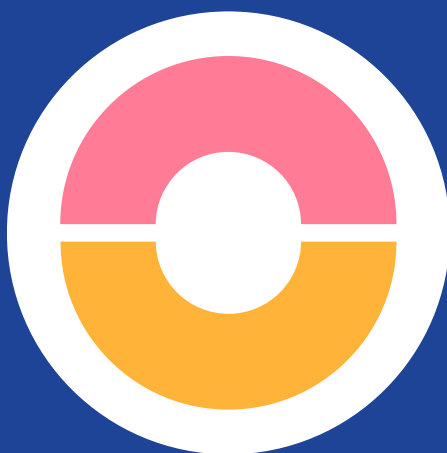

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego "Pro Humanum"

Augusta Cieszkowskiego 1/3 lok.29
01-636 Warszawa
501 123 333
ngo.prohumanum.org

Fundacja Inicjatywa Dom Otwarty

Ks. Jerzego Popiełuszki 19/21/lokal 25
01-595 Warszawa
662 771 837
kontakt@domotwarty.org

Projekt "Dialog społeczny nad polityką integracji" prowadzony wspólnie przez Stowarzyszenie PRO HUMANUM i Fundację Inicjatywa Dom Otwarty, realizowany jest z dotacji programu Program Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.